

de autonomie van burgers en gemeentebestuur van Zutphen in relatie tot de landelijke politiek

Geachte voorzitter, beste gemeenteraadsleden, gaarne maak ik gebruik van de gelegenheid om in te spreken nav de omgevingsvisie voor Zutphen.

Ik begin met een citaat van Carl Sagan. Een vooraanstaand Amerikaans wetenschapper die meer dan 600 publicaties op zijn naam heeft staan. Hij geeft antwoord op de vraag welke gevaren onze samenleving bedreigen.

“Er zijn twee vormen van gevaar. De een is dat we een samenleving hebben ingericht die is gebaseerd op wetenschap en technologie, terwijl de gewone burger niets begrijpt van die wetenschap en technologie. Daardoor ontstaat er een gevaarlijke mix van onwetendheid en macht die op een gegeven moment in ons gezicht kan ontploffen. **Want zeg nou zelf, wie bepaalt wat wetenschappelijk en technologisch wenselijk en verantwoord is in een samenleving wanneer de burger daar niets van begrijpt?**”

Houdt u dat even vast, die laatste zin! De Omgevingsvisie van Zutphen is opgesteld door een daarvoor gekwalificeerde organisatie, bureau Ruimtevolk, die daartoe (ik citeer nu uit de Omgevingsvisie) “met inwoners, ondernemers, ketenpartners, maatschappelijke organisaties, belangenorganisaties, alle ambtelijke afdelingen en de politiek heeft nagedacht en samengewerkt”. Samenwerking en gezamenlijke reflectie, dat klinkt goed. Maar laten we niet vergeten dat de Omgevingsvisie werkt vanuit kaders die de landelijke overheid heeft opgesteld. Door een overheid die bepaalt wat wetenschappelijk en technologisch verantwoord is.

Sagan benoemde ook een tweede gevaar:

“Een ander gevaar is het in toenemende mate ontbreken van het besef dat wetenschap veel meer is dan het verzamelen en beheren van kennis. Wetenschap is in de eerste plaats een manier van denken die begint en eindigt met het **sceptisch onderzoeken van verschijnselen**. Met het daarnaast onderkennen van het regelmatig **tekort schieten van het menselijk begripsvermogen**”.

Houdt u dat ook weer even vast! In de omgevingsvisie (ik citeer nu weer) “worden alle partners, initiatiefnemers en samenwerkingspartners uit Zutphen en Warnsveld uitgenodigd om samen met ons (waarmee naar alle waarschijnlijkheid bureau Ruimtevolk wordt bedoeld als de opstellers van de Omgevingsvisie) **de uitgestippelde koers** in gang te zetten”.

Bij het nadenken en de samenwerking waar eerder over gesproken werd in de Omgevingsvisie gaat het er dus om hoe de uitgestippelde lijnen worden geïmplementeerd. Er wordt niet gevraagd om kritisch mee te denken, en er wordt ook geen rekening gehouden met het regelmatig tekort schieten van het menselijk begripsvermogen. Want de lijnen liggen vast, daar kan niet aan worden getwijfeld. We hebben het alleen over de uitvoering.

In het voorgaande heb ik geprobeerd om de gevaren die Carl Sagan beschrijft naast de Omgevingsvisie en het bestuurlijk karakter daarvan te plaatsen. De Omgevingsvisie is een voorbeeld hoe tegenwoordig in Nederland beleid wordt ontwikkeld: Van bovenaf, door instanties die zich beroepen op onfeilbaar wetenschappelijk en technologisch inzicht. Van ons als burgers

wordt verwacht dat we de besluiten die daar uit voortvloeien erkennen en dat we meewerken aan de uitvoering ervan. Kritische opmerkingen over de uitgangspunten van dat beleid zijn dan niet meer aan de orde.

Maar hoe zit het dan met de positie van de burger, met de burgerrechten? Een vraag die u als gemeenteraadslid moet kunnen begrijpen. In 2020 heeft de gemeenteraad een motie aangenomen, 'Behoud primaat gemeente m.b.t. publieke ruimte bij uitrol 5G', waarin de gemeenteraad zich beklaagt over het feit dat ze de zeggenschap over de plaatsing van antennes door de overheid werd ontnomen.

Maar laat ik na deze meer algemene beschouwing ook een concreet voorbeeld noemen hoe u als gemeenteraadslid met de Omgevingsvisie kunt omgaan. Dat doe ik adhv de volgende zin uit de Omgevingsvisie: "We stellen randvoorwaarden voor ondernemers op om de autoluwe binnenstad te kunnen realiseren". Ik kan me 3 reacties bij u voorstellen: 1) Goede zaak, we moeten er alles aan doen om de klimaat crisis een halt toe te roepen, 2) Niet teveel tijd aan besteden, want dat is nu eenmaal de eis die de overheid stelt en 3) Hoe krijg ik als gemeenteraadslid een goed beeld hoe deze ambitie zich verhoudt tot andere belangen, en dan met name: wat betekent het voor de middenstand in de binnenstad van Zutphen?

Kijk, ik ga ervan uit dat iedereen het er over eens is dat minder uitlaatgassen en minder druk verkeer in de binnenstad een goede zaak is. Maar daar gaat het niet over! Waar het over gaat is om de afweging van bv de negatieve gevolgen van uitlaatgassen tov de nadelige gevolgen wat betreft de levensvatbaarheid van de middenstand van de binnenstad. En dat is geen theoretische vraag! Ik heb begrepen dat een aantal marktkramen hun kraam wellicht gaan sluiten omdat de aanschaf van een elektrische bedrijfswagen voor hen niet te betalen is.

Er wordt veel gesproken over polarisatie in de samenleving en over een afkalvend vertrouwen in de politiek. Een beleidsvoornemen als het autoluw maken van de binnenstad biedt naar mijn idee volop mogelijkheden om daar wat aan te doen. Ik doe wat voorstellen: de gemeenteraad plaatst een stuk in de krant waarin ze toelicht waarom ze een motie hebben aangenomen waarin ze spreekt over een klimaat crisis, en de noodzaak van het autoluw maken van de binnenstad. Als volgende stap worden burgers en ondernemers uitgenodigd om te reageren, waarop een commissie bepaald welke reacties in het blaadje Contact worden geplaatst, zodat de inwoners van Zutphen deze uitwisseling van gedachten en belangen kunnen volgen. Er kunnen sprekers worden uitgenodigd, een Zutphens klimaat symposium worden georganiseerd waarbij de verschillende wetenschappelijk invalshoeken worden belicht etc. En ten slotte een Zutphens referendum met de vraag welke keuzes er moeten worden gemaakt. Ziet u het voor zich? Wat mij betreft geeft dat uitzicht op een bloeiend democratisch leven in Zutphen, waarbij de autonomie van de Zutphense burger én die van de gemeenteraad wordt gerespecteerd en versterkt.

Johannes Treuren, april 2025

